

Titel: Udrag fra Derved bliver det!

Citation: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2010 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-dbd-kom-shoot-dbd-163.pdf> (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K14

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

◀ af »Berlingske Tidende« Nr. 302 : se Martensens artikel mod SK, »I Anledning af Dr. S. Kierkegaards Artikel i 'Fædrelandet' Nr. 295«, der optager alle fire spalter på forsiden (samt ni linjer på næste side) af *Berlingske Tidende*, nr. 302, den 28. dec. 1854. Artiklen lyder i sin helhed: »I den nævnte Artikel, der med rette har tildraget sig stor Opmærksomhed, har Hr. Dr. S. Kierkegaard gjort en hørøstet Indsigelse imod, at jeg i en Prædiken, jeg holdt faa Dage efter Biskop Mynsters Død har kaldt Biskop Mynster et christeligt Sandhedsvidne, en Mand, hvis Tro ikke blot var i Ord og Bekjendelse, men i Gjærning og i Sandhed. Et Sandhedsvidne er efter S. K.s Forklaring en Mand, der i Armod vidner for Sandhed, i Ringhed og Fornedrelse, en Mand, der tilsidst bliver korsfæstet og halshugget, hans afsjælede Legeme af Rakkeren henslængt paa et afsides Sted, ubegravet o. s. v. altsaa, saavidt jeg forstaaer Hr. Doctorens Mening, en af de Mænd, der i historisk Betydning kaldes Martyrer. Jeg skal derfor ved at henføre Biskop Mynster til de christelige Sandhedsvidner have gjort mig skyldig i, for Guds og Menighedens Aasyn at have sagt en himmelraabende Usandhed paa det hellige Sted, ja jeg skal paa det Forfærdeligste have 'leget' med Christendommen. – I denne Anledning undlader jeg ikke at afgive et Vidnesbyrd. / Dersom det maatte indrømmes Dr. S. Kierkegaard, at Benævnelsen Sandhedsvidne kun var indskrænket til Martyrer, da vilde jeg vistnok [rigtignok] have gjort mig skyldig, om end ikke i en himmelraabende Usandhed og andre Krænkelser af det Hellige, hvilket Dr. S. K. ogsaa ved denne Leilighed tager forfængeligt, saa dog i en feilagtig Sprogbrug. Men hvad i al Verden berettiger ham dog til at indskrænke Begrebet paa en saa vilkaarlig, mod al kirkelig Sprogbrug stridende Maade, en Indskrænkning, efter hvilken, hvad allerede er bleven bemærket imod ham, Apostelen Johannes, der hverken blev halshugget eller korsfæstet, heller ikke efter Døden henslængt af Rakkeren, men begravet af sin Menighed, maa udelukkes af Sandhedsvidnernes Tal. Og hvad berettiger ham dernæst til at kaste et falsk Lys over den af mig udtalte Sætning, at der fra Apostlenes Dage indtil vore Dage strækker sig en Kjæde af Sandhedsvidner, som om jeg dermed havde sagt, at de christelige Sandhedsvidner i vore Dage uden videre skulde sammenstilles med dem i den apostoliske Tid, medens jeg udtrykkeligt har tilføjet, hvad han svingagtigt udelader, at der er Forskjel paa Tider og Gaver og Redskaber, medens Herren og Aanden er den samme, aabenbart nok for Enhver, der ikke vil misforstaae, har skjelnet mellem det Overordentlige og det Ordentlige i Kirkens Udvikling, en Distinction, der er mine Tilhørere velbekjendt. Men det gaaer visselig ikke an over den store Ulighed, der findes i Kirkens forskjellige Udviklingstrin at glemme hvad der til alle Tider maa være lige, naar vi ikke ville [vil] opgive den Artikel i vor Børnelærdom: Jeg troer een, hellig, almindelig Kirke. Thi de som troe denne Artikel, vide ogsaa, at der i Kirken er et sig fra Slægt til Slægt forplantende Sandhedsvidnesbyrd, og at der ogsaa til enhver Tid og i enhver Slægt, baade i Menigheden og iblandt Lærerne ere de, som bære dette Vidnesbyrd, levende og personligt bekræfte Christendommens den store Kjendsgjærning. I modsat Tilfælde vilde Kirkens Eenhed igjennem Tiderne være brudt. Vistnok nytter det ikke at anstille saadanne Betragtninger for Dr. S. Kierkegaard, hvis Christendom er uden Kirke og uden Historie, og som kun leder efter Christus i 'Ørkenen' og i 'Kamrene'. Dog strider det mod al Menighedsbevidsthed at paastaae, at der kun skulde vidnes om Sandheden i de overordentlige Tider og under de overordentlige Prøvelser og med de overordentlige Kræfter og Naadegaver, da dog 'Ordets Tjeneste' i Menigheden just er indstiftet dertil, at der til enhver Tid og for enhver Slægt skal vidnes om Sandheden, medens Kirken til ingen Tid ophører at være stridende. – Hvad nu dernæst angaaer den Paastand af Dr. S. Kierkegaard, at det eneste rette Kjendemærke [kendetegn] paa et Sandhedsvidne er Lidelser, da maa herved dog bemærkes, at ogsaa mange Sværmere og Fanatikere have underkastet sig store Lidelser uden derfor at være Sandhedsvidner. Og dernæst: hvad berettiger ham til at oversee, at der ogsaa gives andre Lidelser end den haandgribelige Forfølgelse? Kan ikke saaledes en Tidsalders aandelige Død, kan ikke Menneskenes Ligegyldighed for det evige Liv være en Kilde til dybe Lidelser for dem, som arbeide i Læren? Eller er ikke Ordet, det angribende, det forfølgende Ord ligesaa vel et Vaaben som Sværdet, og kan et Sandhedsvidne ikke blive stenet paa anden Maade, end med virkelige Steenkast? Og er der nogen Tid, i hvilken ikke Løgner og Bagtalelsen udsender sine forgiftede Pile? Dr. S. Kierkegaard maa enten saaledes være besat af en fix Idee, at han nu omsider har tabt det simpleste Omløb i Hovedet, eller han maa mod bedre Vidende have bestemt Begrebet om et Sandhedsvidne paa denne opskruede Maade, fordi der nu atter engang skulde gøres Opsigt ved at 'lege Christendom'. Men i saa Fald burde denne dristige Leeg være lagt noget finere an. Thi uden videre Tilsætning [tilføjelse] at byde os hiin Forudsætning, hvis Grundløshed og Vilkaarlighed er saa grov og haandgribelig, at det næsten bliver trivielt at gjendrive den, dette er dog noget fattigt for en saa øvet Sophist som Dr. S. Kierkegaard, og der maa befrygtes, at hans Tænkning fra det alt for Flydende nu er begyndt at gaae over i det alt for Faste, eller at hans Ideer nu virkelig begynde at blive fixe. / Det næste Spørgsmaal bliver da, om under Forudsætning af at den sande Kirke ogsaa findes hos os, Biskop Mynster har en Plads iblandt de christelige Sandhedsvidner i vort Fædreland. Sandelig jeg troede det, da jeg udtalte det i den sørgende Menighedsforsamling ganske faa Dage efter hans Død, og jeg troer det endnu, og antager ikke, at jeg nogensinde i mit Liv vil komme til en anden Overbeviisning. Vistnok høre vi af Dr. S. Kierkegaard, at Biskop Mynsters Christendomsforkyndelse skal have fortiet noget af det meest afgjørende Christelige, nemlig Læren om at afdøe og at hade sig selv. Det er let at henkaste saadanne Paastande. Men hvad der først og fremmest er at sige ved Biskop Mynsters Grav, er dette, at han ikke taug, men oplod sin Mund til at tale paa en Tid, da de Fleste taug, og da de faa Røster, som hævdede sig for Evangeliet, bleve overdøvede af Vantroens og Fornægtelsens Røster. Eller hører ikke just dette til Biskop Mynsters uforgængelige Roes, at han i dette Aarhundredes Begyndelse stod op imod Vantroen, værgede om vor lutherske Gudstjeneste, da den stod Fare for at forvandes, beredte Herren Vei i mange Sjæle? Og er han ikke gennem den lange Aarrække, i hvilken han har tjent i vor Kirke, vedbleven at prædike Jesum Christum og ham korsfæstet, hvad dog vel hører til noget af det meest afgjørende

Christelige, og indeslutter hiin Lære om at afdøe, om end ikke paa *Dr. S. Kierkegaards* Maade. Og kan det modbevise hvad jeg har sagt om ham, at hans Vidnesbyrd gennem Aarene blev fyldigere og mere fuldttonende, og hvad jeg her vil tilføie, at der ere faa Prædikanter, hos hvilke der lader sig paavise en saa fremtskridende Udvikling? Iøvrigt har der i den af *Dr. S. Kierkegaard* angrebne Prædiken ikke, hvad han vil insinuere, været Tale om at 'canonisere' eller forgode, men kun om i Kjærlighed og Taknemmelighed at ihukomme. Men naar *Dr. S. Kierkegaard* henkaster Beskyldningen for at have fortiet Sandheden, da burde han dog tillige have betænkt, at en Herrens Tjener ikke blot skal Vogte sig for at fortie Noget af det, han er sendt til at sige Menneskene, men ligesaavel skal vogte sig for at sige *Mere* end han er sendt til at sige, hvad ogsaa indeholder, at han skal vogte sig for at sige *Mere*, end just *han* er sendt til at sige efter den særegne Aandens Gave, som er lagt ham i Sjælen. Denne gyldne Regel har Biskop Mynster altid iagttaget, og dersom den var almindeligere fulgt, da vilde megen usand og opskruet Tale om det christelige Livs Høider og Dybder, f. Ex. om det at afdøe, hvorom den Talende dog kun vidste Besked igjennem Phantasien, være undgaaet, ja mange opbyggelige Taler og Bøger vilde være uskrevne. Iøvrigt behøver det vel ingen udførligere Udvikling, at der hos de christelige Sandhedsvidner baade kan og maa være Tale om forskellige Udviklingstrin baade i Henseende til Vidnesbyrdets Kraft og Fuldstændighed, og at Charakteren af deres Vidnesbyrd ikke kan andet end være betinget, deels ved den Tid, i hvilken de fremtræde, deels ved deres medgivne Individualitet. Men for at holde Dommedag over en Mand, om hvem det er vitterligt, at han har bygget paa Troens Grund; for at afsige den Dom, at hvad Biskop Mynster, der har været en Lærer ikke blot for en mindre Kreds, men for sin Nation, gennem en meer end halvhundredaarig Virksomhed har opbygget, at dette, om det end i andre Henseender maa respekteres, dog i christelig Henseende er falsk og uægte: dertil udfordres ikke blot Andet og *Mere*, end *Dr. S. Kierkegaards* sjuskede Artikel i 'Fædrelandet', men Andet og *Mere* end hele den vidtløftige *Kierkegaards-Literatur*; tillige af den Grund, at der til disse Tings Undersøgelse og Bedømmelse udfordres en heelt anden Maalestok end den, af hvilken *Dr. S. K.* er i Besiddelse, han, hvis Christendom ikke er nogetsomhelst Samfunds [fællesskabs] Tro, men en blot og bar Privatreligion, en Christendom, i hvilken den christelige Kirke og den Helligaands Gjerning i Kirken er udeladt, og dermed meget andet af 'det meest afgjørende Christelige'. / Men det er ikke blot Biskop Mynsters Christendomsforkyndelse, *Dr. S. Kierkegaard* angriber, men ogsaa Mandens Liv og Charakter. Biskop Mynster skal nemlig ved at declamere om Søndagen og verdsligklogt at dække sig om Mandagen have foranlediget det Skin, at han var et Charakteermenneske, en Mand af Grundsætninger, en Mand som staaer fast, naar Alt vakler o. s. v., medens 'Sandheden var, at han var i høi Grad verdsligklog, men svag, nydelsessyg og kun stor som Declamator'. Af denne forbausende Meddelelse, hvoraf blandt Andet erfares, at En af de arbeidsomste Mænd i Danmark nu skal opfattes under Bestemmelsen af en 'Nydelsessyg', af denne Meddelelse sees da, at *Dr. S. Kierkegaard* efter Evne vil drage Omsorg for, at Biskop Mynster i det mindste efter sin Død kan komme ikke blot i godt men ogsaa i ondt Rygte. Men idet jeg seer ham at udslynge Smædeord mod En af vort Fædrelands Ædleste, imod en Mand, hvem han selv tilforn har anerkjendt som sin Lærer, sin aandelige Velgjører; idet jeg seer ham som en *Thersites* ved Heltens Grav: da indrømmer jeg vistnok, at han ved denne sin Gravhandling ganske sikkert vil opnaae hvad han har tilsigtet, nemlig: at forarge Mange. Men mærk det vel: ikke blot den himmelske Sandhed og Kjærlighed kan forarge Menneskene, men ogsaa den samvittighedsløse Usandhed og Uretfærdighed, ogsaa den urene og tugtløse Aand, ogsaa Kaadheden, der spiller med det Ærværdige, spiller med et Menneskes egen bedre Følelse. – Biskop Mynster var altsaa kun stor som Declamator, men forøvrigt uden Grundsætninger og Character; altsaa dog kun et Menneske, der havde Gudfrygtigheds Skin, men fornægtede dens Kraft. Dette er Betragtningen, til hvilken *Dr. S. Kierkegaard* er kommen, efterat have frigjort sig fra Pietetsforholdet til sin Fader, der 'til hans Livs Ulykke' har opdraget ham ved Mynsters Prædikener. Dette er den Betragtning, han i mange Aar har holdt tilbage, medens han udvortes vedblev at bevise Biskop Mynster den vante Ærefrygt. Denne Ærefrygt var kun en Maske, hvilken han nu, efterat Biskop Mynster er begravet 'med fuld Musik', lader falde, for at bringe 'Klarhed ind i vore forvirrede religieuse Forhold!' – Sandelig, denne i 'Fædrelandet' afkastede Maske vil sikkert længe blive opbevaret i vor offentlige Morals Historie og forøge *S. Kierkegaards* Navnkundighed. Men den Betragtning ligger nær: maatte det kun ikke komme derhen, at *Dr. S. Kierkegaard* omsider selv bliver en omvandrende Maske iblandt os, der vil klare vore forvirrede religieuse Forhold ved det, som er langt værre end religieus Forvirring! Eller troer *Dr. S. Kierkegaard* virkelig, at vi endnu skulle [skal] antage, at det er hans *Alvor* med hvad han ideligt docerer, at Sandheden skal udtrykkes i 'Existens'? Eller kan han finde det paradox, naar vi ledes til den Mening, at Sandheden, at det Christelige og Sædelige, at ogsaa de Aandsgaver, hvormed han er udrustet, (skjøndt langtfra udrustet i den Grad, som han selv 'til sit Livs Ulykke' indbilder sig) at alt dette dog kun maa tjene ham til et Forfængelighedens og andre finere Nydelsers 'Raffinement'. Jeg veed ikke, hvorledes han for sig selv vil retfærdiggjøre dette Maskespil, thi en Troens Ridder – og *Dr. S. Kierkegaard* har ofte foranlediget det Skin at være en saadan – bør dog vel ogsaa i sit Forhold til Menneskene, det være sig Levende eller Døde, beflicte sig paa ridderlig Færd. Jeg tvivler imidlertid ingenlunde om, at han for sin Samvittighed vil vide at retfærdiggjøre sin Handlemaade ved en eller anden høiere Genialitetens Moral, maaskee endogsaa ved en eller anden høiere Religieusitetens Fordring, der byder ethvert andet Hensyn at vige, og giver ham en Maalestok for hans Handlemaade, langt ophøiet over den almene. Men jeg har ikke kunnet undlade at tænke paa *Jacobi* Ord: 'Mir fallen gleich Maulschellen ein, wenn ich Leute mit erhabenen Gesinnungen herankommen sehe, die nicht einmal nur *rechtschaffene* Gesinnungen beweisen,' – Ord, der dog ingenlunde ere slaaende nok til at betegne *S. K.s* Færd, da *Jacobi* hos hine moralske Skinexistentser kun paaanker den indvortes Mangel af Retskaffenhed, men ikke *Falskhed* og maskeret Væsen, der helliger det usædelige Middel ved en indbildt religieus Hensigt, hvad Altsammen hører

til det Væsen, vi som Christne ere forpligtede til at forsage. Saa meget er vist, at *Dr. S. Kierkegaard*, der engang har skrevet en Tale om 'den Kjærlighedens Gjerning at erindre en Afdød' (jfr. *S. Kierkegaards Kjærlighedens Gjerninger*), idetmindste ved denne sin sidste Tale over en Afdød har bragt sig selv i Erindring paa en Maade, der i længere Tid vil sikkre ham mod den Fare, til hvis Afværgelse han ikke synes at skye nogetsomhelst Offer, den Fare: at blive glemt.«

I trykt udgave: Bind 14 side 129 linje 14